

ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГОЛФ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

СНЕЖАНА ИВАНОВА¹, ИВАНКА ШОПОВА², МИРЕНА ИЛЧЕВА¹

¹УНИВЕРСИТЕТ ПО ХРАНИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ

²ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

OPPORTUNITIES AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT OF GOLF TOURISM IN BULGARIA

SNEZHANA IVANOVA¹, IVANKA SHOPOVA², MIRENA ILCHEVA¹

¹UNIVERSITY OF FOOD TECHNOLOGIES

²UNIVERSITY OF AGRIBUSINESS AND RURAL DEVELOPMENT

Резюме

Голф туризмът е все още непознат в България, тъй като първото голф игрище у нас е отворило врати едва преди 12 години. С изграждането на нови голф комплекси, проектирани от известни голф играчи като Гари Плейър, Ян Узман и Пол Мак Гимли, растат и възможностите за развитие на голф туризма в България чрез провеждане на голф турнири и посещения от световно известни голфъри. Нашата страна има реален потенциал да се превърне в една от желаните и популярни голф дестинации в Европа, тъй като разполага с благоприятни климатични условия и с терени за голф игрища, разположени сред забележителни ландшафти. Целта на настоящото изследване е да се проучат и анализират възможностите и перспективите за развитие на голф туризъм в България. За постигане й разгледахме спецификата и същността на голф туризма, проучихме и разгледахме България като туристическа дестинация за голф туризъм. Разгледахме характеристиките на туристическия продукт в голф туризма, проучихме материално-техническите бази на туристическите комплекси, в които се развива голф туризъм. Направихме анализ и препоръки за развитието на голф туризма в България.

Ключови думи: голф туризъм, голф игрище, спортно - развлекателен туризъм, голф

турнири, туристически продукт, ландшафт, пар, Международна асоциация на голф туроператори, активен пазар

Abstract

Golf tourism is still not very popular in Bulgaria as the first golf course in the country was opened almost 12 years ago. Together with new golf courses' development, designed by famous golfers like Gary Player, Yan Uzman and Paul Mac Gimli, the opportunities for golf tourism in Bulgaria are growing too through conducting golf tournaments and visits of world famous golfers. Our country has real potential to become one of the desired and popular golf destinations in Europe because it has favorable climatic conditions and terrains for golf courses set amidst spectacular scenery. The study aims to research and analyze the opportunities and prospects for development of golf tourism in Bulgaria. We examined the specificity and nature of golf tourism; researched and analyze Bulgaria as a tourist destination, offering golf tourism. We looked at the characteristics of the tourism product in golf tourism, did a research of material and technical bases of tourism golf complexes. We did also analysis and recommendations for the development of golf tourism in Bulgaria.

Key words: *golf tourism, golf, sport- leisure-tourism, golf tournaments, tourism product, landscape, par, IAGTO-International Association of Golf Tour Operators, active market*

Въведение

Спортният туризъм е специализиран вид туризъм, при който се задоволяват потребностите на туристите от спортуване, рекреация и активен отдих чрез участието им в разнообразни спортни прояви и дейности. Подобно на останалите видове специализиран туризъм, спортният не се практикува самостоятелно, а в съчетаване и с друг вид туризъм - развлекателен, културно - познавателен, балнеотуризм (Алексиева, Стамов, 2003). Голяма част от услугите, предлагани в спортния туризъм, са скъпи и не са достъпни за средностатистическия платежоспособен българин. В повечето от спортовете (конна езда, голф, тенис на корт, сърфинг) е необходима специална екипировка, която допълнително оскъпява спортния туристически продукт. Високата цена на предлаганата услуга ограничава потенциалния потребителски пазар, което се отразява негативно на развитието и популяризирането на спортния туризъм сред българите.

Условно спортният туризъм може да се раздели на спортно - развлекателен и на спортно - рекреативен туризъм. Спортно - развлекателният туризъм се характеризира с активно или пасивно участие в различни видове спорт с цел развлечение. В предлагания туристически продукт на този специализиран вид туризъм основният компонент е спорта, който създава положителни емоции у туриста. Туристите, практикуващи активно спортно - развлекателен туризъм, са привлечени от даден спорт, който задоволява тяхната двигателна активност, позволявайки им да усвояват тънкостите в изборния от тях спорт и да се срещат и общуват с хора със сходни интереси. Пасивно практикуващите го туристи посещават различни спортни прояви със състезателен характер, като наблюдаването на спорта им въздейства релаксиращо и задоволява напълно потребностите им, доставяйки им удоволствие от породената у тях емоция по време на състезанието (Алексиева, Стамов, 2003).

Много фактори оказват влияние върху туриста при избора му на спортно - развлекателен продукт, главните от които са възраст, пол, платежоспособност, националност и др. Потребителите на този туристически продукт са в широки възрастови граници, като по-възрастните и платежоспособни туристи предпочитат да практикуват по-скъпи видове туризъм като яхтинг, голф туризъм, конна езда и други. Основните елементи на туристическия продукт в спортно -

развлекателния туризъм са практикуване или обучение за даден вид спорт. Водещ мотив е стремежът към задоволяване на потребности от движение и общуване с хора със сходни интереси, както и желание за усвояване на дадени спортни умения.

Голф туризмът е един от елементите на спортно - развлекателния туризъм (фигура 1). Той е вид спортна игра със състезателен характер, за която са необходими специфични умения, прецизна техника и изключителна концентрация (Алексиева, Стамов, 2003). Като мотивиращи фактори, могат да се посочат атрактивността и емоцията от играта на открито сред природата, физическо натоварване и отмора от напрегнатото ежедневие, както и удовлетворението от комуникацията с партньора по време и след самата игра.

Целта на настоящото изследване е да се проучат и анализират възможностите и перспективите за развитие на голф туризъм в България като една все още нова, но печеливша форма на алтернативен туризъм. За постигане на тази цел ние разгледахме спецификата и същността на голф туризма, проучихме и разгледахме България като туристическа дестинация предлагаща голф туризъм. Разгледахме характеристиките на туристическия продукт в голф туризма. Проучихме материално-техническите бази на туристическите комплекси, в които се развива голф туризъм. Направихме маркетингово проучване сред населението за възможности и перспективи с цел развитие на голф туризъм в България. Изготвихме примерен маршрут за голф туризъм в България. Направихме анализ и препоръки за развитието на голф туризма в страната.

Литературен преглед

Туризмът има бъдеще във всеки един аспект, в който може да се предложи нещо ново и по-различно, а България несъмнено може да внесе свежа нотка в световния голф туризъм със своята уникална природа.

В световен мащаб повечето голф игрища са разположени в тропическия климатичен пояс и много по-малко в умерено-континенталния. Това е предпоставка за развитието на голф туризма в България, поради това че умерено-континенталният климатичен пояс има повече възможности за удължаване на игровия сезон в сравнение с този в тропическия пояс.

Нашата страна има реален потенциал да се превърне в една от най-желаните и популярни голф дестинации в Европа, защото разполага с

благоприятни климатични условия и с терени за голф игрища, разположени сред забележителни ландшафти. В момента у нас се поддържат ниски цени в сравнение с тези в съседните ни голф курорти. Това прави страната ни привлекателна голф дестинация както за любителите на голфа, така и за професионални голфъри.

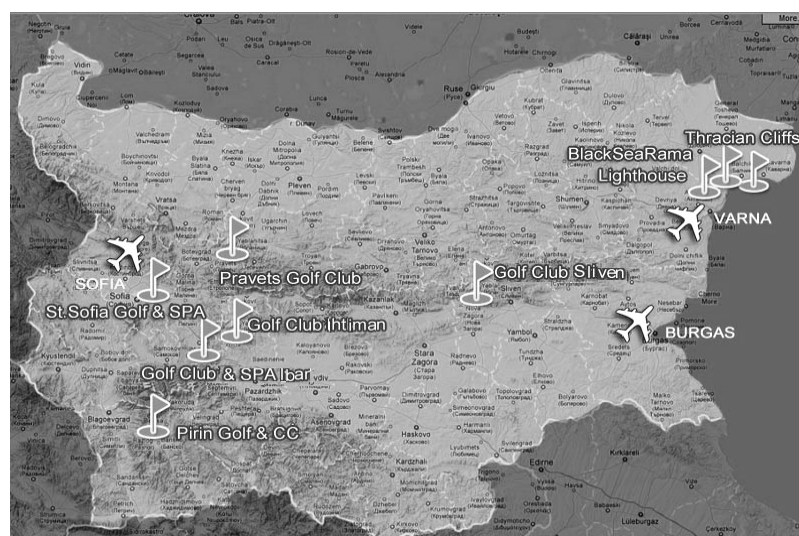
Съществуват различни теории за произхода на думата “голф”. Една от най-популярните гласи, че това е абривиатура на “*Gentlemen only, ladies forbidden*” (Нейкова, А., 2012). Според друга версия термина “голф” произлиза от холандската дума “*колф*”, която в превод означава клуб (Вълов, И., 2010). Тъй като тази дума се използва в шотландския диалект от XVI век, има противоречиви данни за родината на голфа. Според литературните източници на информация началото на голфа е поставен през XV век по източното крайбрежие на *Шотландия*, но как точно е създаден не е ясно (Вълов, И., 2010). Според друга версия играта на голф е започнала в Холандия, където моряци са играели с топки и тояги върху замръзналите канали. Някои историци пък свързват началото на голфа с имената на *холандеца Колвън* и на *белгиеца Шол*.

Първото голф игрище е построено близо до *Единбург*, в *Сент Андриус*, като е било безплатно за всички граждани чак до 1913г. Първото международно състезание се провежда през 1782г. (Вълов, 2010). Първият голф клуб извън Шотландия се приема, че е *Royal Blackheath*, открит близо до Лондон през 1766 г. Смята се, че тук голф се е играл още от

1608 г. Първият голф клуб извън Англия е в *Индия* - 1820 г., но американски историци твърдят, че в *Чарлстън, Южна Каролина*, е учреден голф клуб още през 1786 г. Днес той е сред най-известните клубове в Америка. Първото голф игрище в *Ню Йорк* е построено през 1888 г. През 1900 г. игрищата само в САЩ са над 1000. Постепенно САЩ се превръща в център на професионалните турнири главно заради щедрото спонсориране, но пък най-престижните турнири остават в Англия.

Материали и методи. Активни пазари на голф туризъм в България

Голф туристите, които посещават България във връзка с практикуването на голф, са от цяла Европа, но главно от Англия, Швеция и Финландия, където лятото е кратко. В момента в България функционират девет голф игрища, които предлагат голф инструктори, сертифицирани от *Професионалната Голф асоциация*. Три от игрищата са разположени по Черноморието, в близост до Балчик и Каварна (*BlackSeaRama, Thracian Cliffs* и *LightHouse*), два – в планински региони и четири – в равнини. Това разнообразие в разположението на голф терените позволява да се съчетае практикуването на любимия спорт с планинската прохлада или почивка на морския бряг. Голф комплексите в България предлагат също така и много добри условия за настаняване в модерни СПА центрове с възможност за релаксация.

Фигура 2: Карта на функциониращите голф курорти в България (изготвена от авторите)

Природни ресурси за развитие на голф туризъм в България

♦ Описание на географското положение и природни дадености на местността на разположение на голф игрището в София

В района на София има три функциониращи голф игрища, разположени в Югозападна България. Местността, в която са разположени, се характеризира с котловинен релеф и умерено континентален климат. Котловинният характер на Софийското поле играе съществена роля във връзка с типичните за района инверсии. Тук зимата е студена, а лятото хладно. Умерено континенталният характер на климата обуславя сравнително ниска средно годишна температура и неравномерни валежи, чийто максимум обикновено е в началото на лятото. Преобладаващите ветрове са западни и северозападни, а през пролетта – източни. Наличието на минерални извори в района предполага изграждане на качествени СПА-центрове и хотели в близост до трите голф игрища край София, а чистият въздух и привлекателен ландшафт обуславя голф комплексите в района като привлекателна дестинация за много голфъри.

♦ Описание на географското положение и природни дадености на местността на разположение на голф игрището до Каварна

Черноморието е най-популярната и привлекателна туристическа дестинация в България, което обяснява съсредоточаването на вече три функциониращи голф комплекси в региона - BlackSeaRama, Lighthouse Golf Resort и Thracian Cliffs Golf & SPA Resort. Тенденцията е към увеличаване на броя на голф игрищата в региона. Релефът е предимно равнинен и равнинно-хълмист. Непосредствената близост до морския бряг създава предпоставки за уникална игра на голф само на метри над морските вълни. Климатът е повлиян от морето със сравнително мека зима и топло лято. През деня често се усеща лек вятър от морето към сушата. Районът е богат и на минерални извори. В района на Северното ни Черноморие има много природни и археологически забележителности с важно туристическо значение, като ПП Златни пясъци, Св. Св. Константин и Елена, Ботаническата градина и дворецът в Балчик, нос Калиакра, национален археологически резерват Яйлата, Аладжа манастир и други.

♦ Описание на географското положение и природни дадености на местността на разположение на голф игрището в Банско

Голф игрище “Пирин голф & Кънтри Клуб” се намира в югозападна България в подножието на Пирин планина в близост до Разлог и ски-курорта Банско. Традиционно това е известна ски дестинация с добре поддържани ски писти за начинаещи или напреднали скиори. Местността се характеризира с уникална природа, алпийски върхове, топли минерални извори, множество защитени природни обекти, както и обекти на световното културното и историческо наследство. Благодарение на природните си дадености местността предлага и уникалната възможност за целогодишна заетост чрез съчетаване на голф през лятото и ски през зимата. Разположено в подножието на Пирин планина, голф игрището на Ян Уузман е типичен пример за това какво означава да се играе голф в планината, което не е никак лесно. Неравният планински терен и почти непрестанния вятър в Разложката котловина правят играта на голф истинско предизвикателство за начинаещи и запалени голфъри. Тук се наблюдава интересно съчетание между котловинно - долинен, хълмист и ниско - и среднопланински релеф. Климатът се характеризира като умерено континентален с изразен планински характер и незначително средиземноморско влияние. Лятото е кратко и прохладно, а зимата – сравнително дълга и умерено студена. Като цяло местността се характеризира с устойчиво време. Ландшафтът и красивите пейзажи я правят привлекателна за голф играчите. На територията на Пирин голф могат да се видят три изкуствени езера, свързани с декоративни реки.

♦ Описание на географското положение и природни дадености на местността на разположение на голф игрището в Сливен

Голф клуб Сливен се намира точно на отбивката за град Сливен. Разположен е в източната част на Горнотракийската низина в подножието на Сливенския балкан. Релефът е полупланински и равнинен, а климатът е умерено континентален. Зимата е мека, а лятото сравнително горещо. През по-голямата част от годината духа силен вятър, типичен за Сливенския регион. Това трябва да се вземе предвид от голф играчите, при избора им на стик и преценка за наклона на удара. Районът разполага и с минерални извори с лечебни

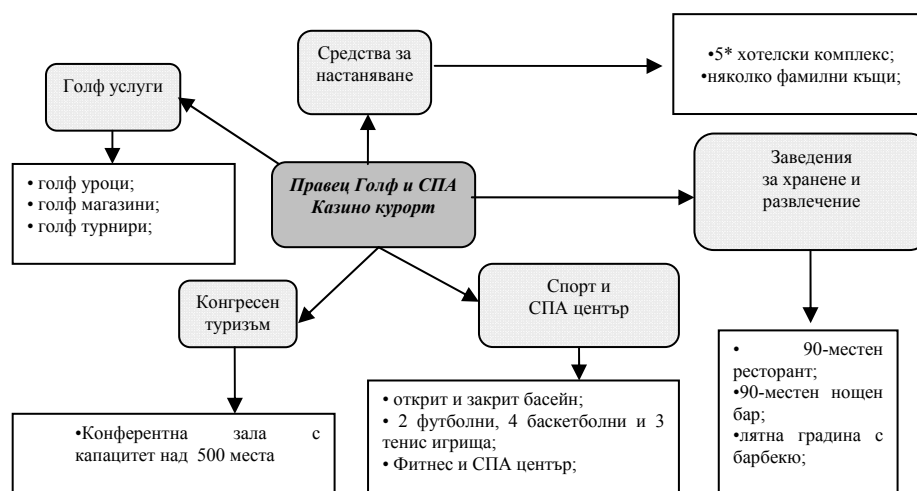
свойства. В непосредствена близост до голф комплекса се намира местността „Карандила”, където е Природен парк „Сините камъни”. Районът е богат на пещерни и скални образувания и красиви водопади.

За разлика от другите спортни терени, голф игрищата нямат строго определени размери и форма. Големината им зависи от броя дупки. Съществуват различни вариации от 9, 27 и 36 дупки, като класическото голф игрище е с 18 дупки. Други разновидности на голф игрищата са *екзекутив тип голф игрище* и *гольф игрище пар 3*. При изписване на размерите на голф

игрището много често се среща термина “*пар*”. Под него се разбира броя удари, които един голфър трябва да направи за една дупка или цялото поле при успешна голф игра. Пар на едно голф игрище може да варира от 60 до 74 като размерът на стандартните пар дупки на стандартно голф игрище от 18 дупки е пар 72. На Фигура 3 представяме материално – техническата база на голф игрището край София, “Правец Голф и СПА Казино курорт”. Структурата и на останалите голф бази е подобна с разлика в средствата за настаняване и заведенията за хранене и развлечение.

Таблица 1. Сравнителна характеристика на функциониращите голф игрища в България

Голф игрище	Година на откриване	Дизайнер	Брой дупки	Par	Дължина (м)	Дължина (yards)	Местоположение
<i>BlackSeaRama Golf & SPA Villas</i>	30 май 2008 г.	Гари Плеър	18	72	6 584	7 200	На около 5 км от Балчик, в непосредствена близост до Каварна
<i>Thracian Cliffs Golf & Beach Resort</i>	4 юни 2011 г.	Гари Плеър	18	-	4 500	-	В непосредствена близост до гр. Каварна, на по-малко от 60 км от летище Варна.
<i>LightHouse Golf & SPA Resort</i>	септември 2008 г.	Ян Узман	18	71	6 170	6 747	На 10 км от Каварна
“Св. София” Голф Клуб и СПА в Равно поле	22 октомври 2004 г.	Пол МакГинли	18	71	5 556	6 076	с. Равно поле, на 15 мин, от Международното летище и на 20 мин. с кола от центъра на София
Голф клуб Ихтиман “Air Sofia”	10 юни 2000 г.	Пол МакГинли	18	71	5 875	6 425	На около 50 км от София
<i>Правец Golf SPA & Casino Resort</i>	2010 г.	Архитектът Питър Харедин	18	72	-	-	На около 70 км от София
<i>Pirin Golf & Country Club</i>	Октомври 2008 г.	Ян Узман	18	72	6 209	6 790	На 5 км от Банско и на 150 км южно от София
Голф Клуб и СПА Ибър	-	Никлаус Дизайн	18	72	6 474	7 080	с. Долна баня, на около 18 км от Боровец
Голф Клуб Сливен	24 май 2004 г.	Ян Узман	18	71	6 010	-	Край Сливен, на 90 км от Черноморието

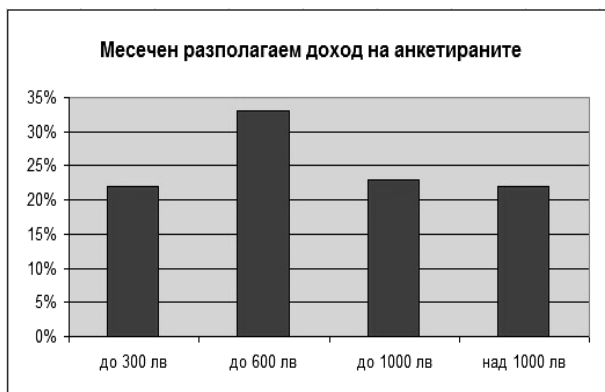
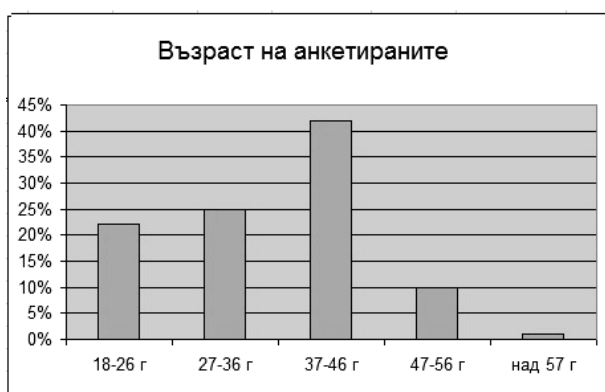

Фигура 3. Материално – техническа база на голф базата край София, “Правец Голф и СПА Казино курорт” (съставена от авторите в резултат на проучванията)

Резултати и обсъждане

Извършихме маркетингово проучване на възможностите и перспективите за развитие на голф туризма в България. Обработихме статистически резултати и след подробен анализ и графическа обработка представяме най – важните въпроси от проведените интервюта. За да проучим до каква степен е популярен голфа като спорт у нас, през месец май 2012 г. проведохме маркетингово проучване под формата на анкета. Анкетирани са 51 човека от Пловдив и района, като 35 са мъже и 16 – жени.

1. Анкетирани пазарен сегмент

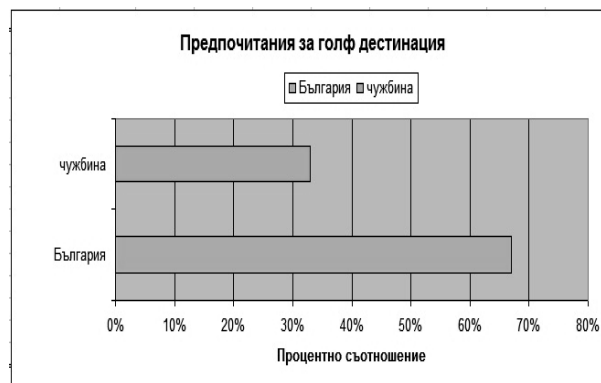
Анкетираните са предимно млади хора и хора на средна възраст с различни финансови възможности. Избрали сме този пазарен сегмент, защото това са потенциални платежоспособни туристи, които са в активна възраст и са по-склонни да практикуват спорт, водени от различни мотиви.

2. Познат ли е голф туризмът в България?

Резултатите от анкетното проучване потвърдиха първоначалните ни очаквания, че голф туризмът в България все още не е достатъчно популярен. Според 33% от анкетираните голф туризмът е познат в България, което е нормално, тъй като в нашата страна се практикува голф едва от десетина години.

3. Предпочитания на анкетираните за голф дестинация - България

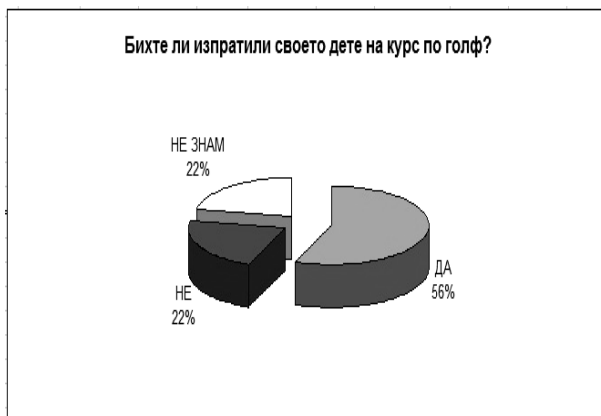
67% от анкетираните споделиха, че биха предпочели България за голф дестинация, пред чужбина (33%), ако имат финансовата възможност и време да посетят и да се възползват от услугите, предлагани в един голф комплекс. Тези резултати показват, че голф туризмът има перспектива за развитие в България.

4. Склонност на потребителите да се възползват от допълнителните услуги, предлагани в един голф комплекс.

Макар че голф туризмът и реалната цена на голф услугите не е позната на голяма част от българите, данните от проведеното анкетно проучване показват, че българинът до висока степен е склонен да се възползва и от допълнителните туристически услуги, предлагани в комплексите. Само 13 % от анкетираните предпочитат да ползват само услугите, които са включени в предварително платената цена на туристическия пакет. 42 % от анкетираните дават отрицателен отговор на зададения въпрос, понеже не са запознати с цената на туристическите услуги, предлагани в голф комплексите.

5. Склонност на родителите да възпитават децата си според модните тенденции

Тъй като в почти всяко голф игрище в България се провеждат курсове по голф за деца, проучихме склонността на родителите да записват децата си на занимания, актуални в момента в България. Въпреки че повечето от анкетираните (43%) не са запознати с изискванията и условията на голф играта и 24% от тях дори за първи път чуват, че в

България има възможности за практикуване на голф туризъм, 56% са склонни да запишат своето дете на уроци по голф. Едва 22% категорично се отказват, а 22% не могат да дадат конкретен отговор.

На базата на обработените резултатите извършихме SWOT – анализ на възможностите и перспективите за развитие на голф туризма в България. **SWOT-анализ на възможностите и перспективите за развитие на голф туризма в България** България разполага с голямо разнообразие от природни ресурси, благоприятстващи създаването и развитието на голф туризъм у нас. Неслучайно в интервюта много световно известни голфъри и лица, работещи в сферата на голфа, споделят, че България има големи перспективи да се превърне в конкурентоспособна и печеливша голф дестинация. На всичко изложено до момента в *таблица 2* сме обобщили някои от изразените силни и слаби страни на голф туризма у нас, както и възможностите и заплахите за развитието му.

Рекламирање на голф игрищата в България Туристически агенции, предлагащи голф пакети

Макар в България голфът все още да не е толкова популярен като спорт, все повече туристически агенции започват да предлагат голф почивки в България и чужбина.

1. Туроператори

•Първият български лицензиран голф туроператор е **“VIP Holiday & Travel”**. Туристическата агенция съществува от 2003г., а от 2007 г. е член на IAGTO (Международната асоциация на голф туроператорите). От 2009 г. е официален партньор на Чешката голф асоциация. Целта на **“VIP Холидей и Травъл”** е да популяризира голфа в България, предлагайки голф оферти с голф уроци, детски голф лагери и обучения, както и голф пакети за всички български голф игрища. Агенцията предлага и голф пътувания по различни голф дестинации в цял свят.

•**“Bulgarian Golf Tours”** е друг български голф туроператор. Агенцията е създадена през септември 2008 г. и основната ѝ цел е да предложи на българските голфъри и техните семейства незабравими голф

предизвикателства до близки и далечни дестинации като Турция, Чехия, Унгария, Испания, Палма де Майорка, Португалия. Другата основна задача на агенцията е да популяризира България като нова и интересна голф дестинация, с новите си голф игрища и голф курорти, някои от които по дизайн на световно известни голф играчи, като Гари Плейр и Ян Уузман. *“Bulgarian Golf Tours”* също така участва и организира голф турнири в България.

2. Туристически агенции

Съществуват много туристически агенции, предлагащи голф пакети в България и чужбина. Част от тях са:

• *“Allergo Tours”*, промотираща голф туризма в Австрия, Италия и България.

• *“Александра травъл”*, предлагаща голф пакети в България, Турция, Бразилия, Португалия, Кипър, Сингапур, Доминиканка и други.

• *“Инес травъл”* предлага както готови голф пакети, така и възможността за изготвянето на такива изцяло съобразени с желанията на своите клиенти. Голф дестинациите, които рекламира са: Турция, Англия, Финландия, Чехия, Унгария, Португалия, ЮАР, Италия и Франция.

• *Туристическа агенция “Виктори”* предлага почивки, свързани с удоволствието от играта на голф в реномирани голф дестинации – България, Турция, Унгария, Тайланд, Бразилия, САЩ, Португалия, Сингапур, Аржентина, Малайзия и други.

• *Туристически агенции “Висталис”* и *“България Холидейс”*, предлагащи голф пакети в България.

• *Туристическа агенция “Валден Тур”* – предлага голф пакети и оферти само на Правец Голф & СПА резорт.

Уеб страници и сайтове за реклама на голф пакети

В днешното мобилно ежедневие все повече хора използват Интернет, за да планират своята почивка. Най-често при търсене на удовлетворяваща ги оферта, използват специализирани сайтове за реклама, които спестяват време. Във връзка с това в Интернет има много сайтове, откъдето могат да се видят офертите на голф игрищата в България. Разбира се, най-надежден и с най-подробна информация относно предлаганите голф пакети, отстъпки и редовни цени на голф услугите в даден комплекс си остават официалните сайтове на голф клубовете. Освен тях пропорционални голф пакети могат да се намерят и в сайтовете на изброените по-горе туристически агенции и туроператори, предлагащи голф продукт.

Освен споменатите сайтове в Интернет пространството съществуват и специализирани сайтове за реклама, в които могат да се рекламират различни туристически услуги, разпределени в отделни категории. В някои от тези сайтове има и възможност за директно закупуване на предлаганата оферта.

Във връзка с голф туризма в България, подобни сайтове за реклама са:

- <http://www.bulgariaholidays-bg.com/>
- <http://www.visitbulgaria.net/bg/>
- <http://silky.bg/>
- <http://oferti.pochivka.bg/>

Таблица 2. SWOT-анализ на възможностите и перспективите за развитие на голф туризъм в България

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ❖ цените на голф услугите у нас са по-ниски в сравнение с другите голф дестинации в Европа; ❖ членството на България в ЕС допринася за развитието на голф туризма у нас; ❖ голф туризъмът привлича по-платежоспособни туристи и генерира високи приходи; ❖ голф услугите представляват туристически продукт с по-високо качество; ❖ голф туризъмът двойно удължава летния сезон по Черноморието; ❖ голфът превръща планинските ски-курорти на практика в целогодишна туристическа дестинация; ❖ с развитието на голф туризма се стимулират и допълнителни специализирани видове туризъм (<i>сна туризъм, яхтинг туризъм и много други</i>); ❖ голф туризъмът стимулира привличането на чуждестранни инвестиции в държавния и частния сектор; ❖ заради по-благоприятните природни и климатични условия България е потенциално по-привлекателна туристическа голф дестинация за любителите на голфа от Скандинавските страни, Великобритания и Русия в сравнение с Испания и Португалия; ❖ много от голф игрищата у нас са заобиколени от естествени ландшафтни пейзажи, което ги отличава от повечето европейски голф игрища. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ България поддържа нисък стандарт на живот, а голф туризъмът е скъп спорт, поради което е недостъпен за голяма част от платежоспособното население в България; ❖ недостатъчната реклама е голям минус за развитието на голф туризма у нас; ❖ в България все още няма база за обучение на квалифицирани мениджъри в голф комплексите; ❖ държавата не инвестира в голф проектите и финансовата помощ, която оказва е незначителна. ❖ капиталовложенията, необходими за построяването на един голф комплекс, са огромни, а възвръщаемостта е бавна и отнема много време, което прави голф туризма рисков бизнес; ❖ високи разходи за напояване и поддържане на тревните площи в голф комплексите.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ❖ провеждане на повече голф турнири със световна известност в голф игрищата в България; ❖ популяризиране на голфа като спорт в България сред местното население и сред голф играчите в световен мащаб; ❖ насърчаване голф уроците сред децата; ❖ подобряване на рекламната дейност и популяризиране на голф туризма в България чрез увеличаване на Интернет сайтовете и броя на туристическите агенции, предлагащи туристическите пакети на голф курортите у нас; ❖ създаване на план за изграждане на голф игрища в западнали природни местности с цел икономическо развитие на местното население; ❖ изготвяне на карти с процентно намаление на голф услугите за българските голф туристи. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ високата цена на голф услугите; ❖ предпоставка за появата на много екологични проблеми; ❖ нисък процент на експлоатация на голф игрищата и комплексите у нас; ❖ риск от невъзвръщаемост на инвестициите.

Заклучение

България има възможности и перспективи за много успешно и печелившо бъдеще като голф дестинация.

Страната ни има потенциал да се превърне в една от водещите дестинации за голф туризъм. Това е така благодарение на благоприятните климатични и природни ресурси у нас. От една страна, климатичните фактори спомагат за удължаване на игровия сезон, а от друга – запазената уникална природа край голф игрището води до превръщането на черноморските и планинските ни курорти в мечтано място за голф игра. Много малко голф игрища в световен мащаб могат да предложат природата, която имаме ние. По този начин уникалното съчетание на голф игра и природна гледка несъмнено е потенциал за превръщането на България в желана голф дестинация.

Трябва да се отбележи и че членството ни в Европейския съюз предоставя възможност за бърз и лесен достъп на чуждестранни голф туристи. Непосредствената близост до главните самолетни пунктове и добре развитата пътна мрежа, улесняват трансфера на гостите до голф комплекса, което е важна предпоставка за предоставяне на високо качество на предлагания туристически продукт.

Освен това туристът, без значение от възрастта, винаги търси високото качество на услугите на конкурентна цена. Според последното проучване на Holiday Barometer, България е на четвърто място в света като най-добро качество на туристическия продукт и то на достъпни цени. Макар цената на голф услугите в световен мащаб да е по-висока от тази на останалите видове туризъм, в България тя отново е по-ниска в сравнение с другите европейски държави, а качеството на услугите е много добро. И въпреки че цената на голф услугите е все още прекалено висока за среднестатистическия българин, тя удовлетворява голф туристите от съседните ни страни.

Нашата страна трябва да се гордее със своите голф комплекси. За дванадесет години България разполага с девет функциониращи голф игрища и още четири в процес на строеж. Макар и с бавни темпове голфът в нашата страна бележи ръст на развитие. Изграждането на един голф комплекс става изключително бавно заради високите инвестиционни разходи и липсата на финансова подкрепа от страна на държавата. Но до сега това не е било и няма да бъде пречка за развитието на голф туризма.

От изключително голямо значение за развитието на даден вид туризъм е добрата рекламна и маркетингова дейност. У нас рекламата за голф комплексите е в процес на развитие. До момента са създадени шест туристически агенции и два туроператора, предлагащи голф пакети и услуги в голф комплексите в България, като тенденцията е към увеличаване на техния брой.

Като друга възможност за развитието на голф туризма е у нас може да се изтъкне тенденцията към построяване на голф игрища, намиращи се в непосредствена близост едно до друго, което е характерно за много световни голф дестинации. Целта на това насищане с голф комплекси по северното ни Черноморие и край столицата е предоставяне на бърз и улеснен достъп до няколко голф игрища с висока класа. Това се цени изключително високо от по-голямата част от чуждестранните голф туристи, които обичат да изпробват голф уменията си на различни игрища.

Туризмът се развива там, където има възможности да се предложи нов и уникален туристически продукт, а България определено има какво да предложи - една първокласна голф игра, съчетана с българската национална кухня, култура, традиции, история и архитектура. Всичко това би задоволило и най-претенциозния голф турист. Това, от което се нуждае нашата страна, е една засилена маркетингова реклама, насочена най-вече към голф играчите от съседните ни страни и световноизвестните голфъри. Провеждането на повече световно значими голф турнири би привлякло туристи от цял свят, които могат да бъдат бъдещи потенциални клиенти на голф продукта, предлаган по нашите комплекси. Всичко това ще спомогне България да се нареди в топ класациите на желани голф дестинации.

Литература

1. Алексиева Й., С. Стамов, Специализирани видове туризъм, изд. Кота, Пловдив, 2003
2. Вълв И., Управление на голф игрищата, изд. РУТА-ХБ, София, 2010
3. Дамянова Р., Английско-български терминологичен речник по голф, изд. НСА ПРЕС, София, 2004
4. Етикет при играта на голф – пътеводител за начина на поведение при играта на голф, Английска голф асоциация, Национален голф център, 2003
5. Мартино Р., Ръководство по голф на Професионалната голф асоциация, изд. Къща Труд, 2004

6. Нейкова А., Ах, този голф, или хоби и спорт за джентълмени, в-к Дума, брой 93, 21.април 2012
7. Правилник по голф – Статут на аматьорския голф 2004-2007, R&A Rules Limited
8. Първото обучение по голф туризъм в България се проведе край Балчик, в-к “Общински седмичник Балчик”, брой 22, 2.VI. 2011 – 8.VI. 2011 г.
9. www.ajga.org/index-normal.asp
10. www.albatrossgolfbg.com
11. www.allegrotours.bg
12. www.avrengolf.com/initial-business-plan-updated-january-2012/
13. [www.bg.bgp.bg/BGP_articles_270/Голф - България излиза на игрището](http://www.bg.bgp.bg/BGP_articles_270/Голф_-_България_излиза_на_игрището)
14. www.bggolftours.com/bg
15. www.blacksearama.com/page.php?pid=1
16. www.blindgolf.com
17. www.bnr.bg/sites/radiobulgaria/Economy/Tourism/Pages/Golfa_v_Balgariq_140711.aspx
18. www.bulgariaholidays-bg.com
19. www.dragichevo.com/node/797
20. www.ega-golf.ch
21. www.europeantour.com
22. www.golf.about.com
23. www.golfacademy.edu/golf-school-california/san-diego.cfm
24. www.golfarticles.org/types-of-golf-bags
25. www.golfbg.com/bg
26. www.golfbg.com/modules/news/article.php?storyid=63
27. www.golfbg.com/modules/news3/article.php?storyid=95
28. www.golfbg.com/modules/news3/article.php?storyid=95
29. www.golfbg.com/news/page/b-lgariia-izbrana-za-nerazkrita-golf-destinacia-na-2012-g-/bg
30. www.golfclubibar.com/en/index.html#
31. www.golfcourses.teetime.bg/index.php/bg/courses/details_info/Golf_Klub_Ihtiman
32. www.go-reviews.com/golf/Golf-Ball-Characteristics.php
33. www.horemag.bg/show.php?storyid=270587
34. www.iagto.com
35. www.igtwa.org/Igtwa/Default.aspx
36. www.internationalblindgolf.com